Ба Шурои диссертатсионии 6D.КОА-062
назди Донишгоҳи (славянии) Россия ва
Тоҷикистон (734025, Ҷумҳурии
Тоҷикистон шаҳри Душанбе, кӯчаи
Мирзо Турсунзода, 30.)

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ, доктори илмҳои иқтисодӣ, дотсент, мудири шуъбаи иқтисоди ҷаҳонӣ ва муносибатҳои байналмиллалии иқтисодии Институти иқтисодӣ ва демографияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Каримова М.Т., ба диссертатсияи Абдуҳамитзода Асрор Абдуҳамит дар мавзуи «Хусусиятҳои ташаккули сиёсати инноватсионии минтақавии Ҷумҳурии Тоҷикистон (дар мисоли шаҳри Душанбе)», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.06.02 идоракунии иноватсияҳо ва рақамикунонии равандҳои иҷтимоӣ - иқтисодӣ пешниҳод шудааст.

Мутобиқати диссертатсия ба ихтисос ва самти илм, ки аз рӯйи он диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст. Таҳқиқоти диссертатсионӣ дар заминаи Феҳристи ихтисосҳои илмӣ, ки аз ҷониби КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст, иљро гардида, ба бандҳои зерини Шиносномаи ихтисоси 08.00.06.02 – Идоракунии инноватсияҳо ва рақамикунонии равандҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ мувофиқат менамояд: 1. Рушди муқаррароти назариявӣ ва методологии фаъолияти инноватсионӣ; такмилдиҳии шаклҳо ва усулҳои таҳқиқлти равандҳои инноватсионӣ, рақамикунонӣ дар низомҳои иқтисодӣ.2. Коркарди методология, ва методҳои арзёбӣ, таҳлил,амсиласозӣ ва дурнамои равандҳои инноватсионӣ дар низомҳои иқтисодӣ.10. Арзёбии фаъолнокии инноватсионии субъектҳои хоҷагидор бо мақсади таъмини рушди устувори иқтисодӣ ва болоравии арзиши онҳо. 13. Коркард ва такмилдиҳии шаклҳо, сохтор ва низомҳои ниҳодии идоракунии фаъолияти инноватсионӣ ва рақамикунонии равандҳои иҷтимоию иқтисодӣ. Арзёбии самаранокии фаъолияти инноватсионӣ.18. Коркарди стратегия ва нуктаҳои консептуалии сиёсати самараноки инноватсионӣ ва маблағгузории низомҳои иқтисодӣ бо назардошти таҷрибаи андӯхташудаи ҷаҳонӣ.28. Назария, методология ва методҳои таъминоти иттилоотии фаъолияти инноватсионӣ **мутобиқат менамояд.**

1. Мубрам будани мавзуи диссертатсия. Рушди устувори иқтисодиёт аз равандҳои ташкили сиёсати инноватсионӣ дар ҷумҳурӣ ва минтақаҳои он вобаста мебошад, зеро дар «Стратегияи миллии рушди Ҷумурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» (СМР-2030) мақсад гузошта шудааст, ки рушди минбаъдаи иқтисодиёти миллӣ «…бар пояи навовариҳо» ба роҳ монда шуда, он дар партави иҷрои Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти инноватсионӣ», «Дар бораи сиёсати давлатӣ дар соҳаи саноат», Барномаи саноатикунонии босуръати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020–2025 амалї бояд гардад.

Бо ҳамин сабаб мавзӯи илмӣ, ки ба таҳлили татбиқи сиёсати инноватсионӣ дар соҳаи саноат, имкониятҳои рушди инноватсионии саноат дар асоси ташаккули низоми инноватсионии саноатӣ, хусусиятҳои арзёбии низоми идоракунии соҳаи саноат, самтҳои афзалиятноки рушди инноватсионии саноат дар шароити саноатикунонии босуръат ҳамчун ҳадафи чоруми стратегии кишвар қабул гардида иҷро карда шудааст, мавзӯи муҳимми илмӣ ба ҳисоб меравад.

2. Дараҷаи навгонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд.

Мавриди зикр аст, ки дар таҳқиқоти диссертатсионии муаллиф як қатор навгониҳои илмӣ, дастовардҳо ва хулосаву пешниҳодҳо пешниҳод шудаанд, ки пурра дар матни диссертатсия инъикос ёфтаанд. Навгониҳои илмии таҳқиқот ба асосноккунии назариявӣ ва ҳалли масъалаҳои амалӣ, инчунин такмилдиҳии дастгирии давлатӣ барои рушди низоми саноат дар кишвар бо истифода аз принсипҳои фаъолияти инноватсионӣ равона шудаанд.

Ҷанбаҳои методологӣ дар таҳқиқот асосан бо равишҳои системавӣ ташкил гардидаанд, ки имкон медиҳанд мушкилоте, ки дар раванди идоракунии рушди инноватсионии соҳаи саноат ба вуҷуд меоянд, ба таври ҳамаҷониба таҳлил ва ҳалли онҳо пешниҳод шавад.

Ҳангоми иҷрои таҳқиқоти диссертатсионӣ аз усулҳои оморӣ–математикӣ, бисёромилӣ, ҳамчунин усулҳои ҷадвалӣ, графикӣ ва дигар методҳои таҳлилии анъанавӣ васеъ истифода бурда шудааст, ки таҳлили пурра ва натиҷагирии воқеӣ аз маълумотҳои мавҷударо таъмин менамояд. Аз ҷумла, муҳимтарин унсурҳои навгонии илмии таҳқиқот, ки аҳамияти муҳими иқтисодӣ доранд, чунинанд:

– назарияи муаллифии моҳияти иқтисодии сиёсати инноватсионии минтақа ва методологияи муайян намудаи муаллиф доир ба баҳои самаранокии иқтисодии лоиҳаҳои инноватсионӣ;

- таҳия ва тасдиқи ҳисоботи омории дастовардҳои инноватсионӣ дар сатҳи микроиқтисодӣ ва таҳияи барномаҳои мақсаднок дар сатҳи минтақа, маҳал, корхона, муассиса, хоҷагӣ ва дигар сохторҳо;
- модели таъсиси фонди инноватсионии минтақа дар ш.Душанбе, ки барои ташкили чунин фонд имкониятҳои молиявӣ, илмӣ ва истеҳсолӣ дорад;
- самаранокии иқтисодии ташкили сохторҳои инноватсионӣ аз ҳисоби ташкили агрокласткрҳо дар ш.Душанбе бо ҷалби хоҷагиҳои кишоварзии водии Ҳисор.
-

3. Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда. Дараҷаи асосноксозии муқаррароти илмӣ, хулоса ва тавсияҳое, ки дар диссертатсия пешниҳод шудаанд, ба таҳлили амиқи илмии натиҷаҳои тадқиқоти назариявӣ ва амалии соҳавӣ такя мекунад. Дар ҷараёни анҷом додани таҳқиқот, маҷмӯи усулҳои оморӣ-математикӣ, таҳлили бисёромила, ҳамчунин усулҳои ҷадвалӣ ва графикӣ ба таври васеъ истифода шудаанд, ки ин ба баланд шудани эътимоднокӣ ва дақиқии натиҷаҳо мусоидат намудааст.

Муаллиф бо дарназардошти дастовардҳои муосири соҳа, равандҳои глобалӣ ва хусусиятҳои рушди иқтисодии миллӣ, масъалаҳои муҳими марбут ба такмили системаи идоракунии рушди инноватсионии саноатиро ба таври фарогир таҳқиқ ва арзёбӣ намудааст. Ҳамзамон, таҷрибаи мавҷуда ва корҳои илмии муҳаққиқони ватанӣ, ки ба мавзӯи идоракунии рушди инноватсионии саноатӣ дахл доранд, мавриди таҳлили муқоисавӣ қарор гирифтаанд.

Натиҷаҳои бадастомада дар сатҳи зарурӣ асоснок буда, бо такя ба сарчашмаҳои боэътимоди оморӣ тасдиқ шудаанд. Ин маҷмӯи маълумот ба муаллиф имкон додааст, ки хулосаҳои илмӣ ва тавсияҳои амалӣ оид ба такмили системаи идоракунии рушди инноватсионии саноат ва баланд бардоштани рақобатпазирии саноати миллӣ таҳия намояд.

Бо дарназардошти зарурати такмил ва оптимизатсияи системаи идоракунии рушди инноватсионии саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон, маводи диссертатсионӣ коркард ва асоснок карда шуда, самтҳои афзалиятнок ва механизмҳои амалии татбиқи сиёсати инноватсионии саноатӣ пешниҳод мегарданд.

4. Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо. Аҳаммияти назариявии таҳқиқот дар таҳияи маҷмӯи муқаррароти илмӣ-

назариявӣ ва методологӣ инъикос меёбад, ки моҳият, вазифа ва мазмуни иқтисодии таъмини инфрасохтории рушди инноватсионии саноатро ба таври возеҳ ошкор месозанд. Ин муқаррарот барои таҳия ва амалӣ намудани тадбирҳои муассири рушди индустриалӣ ва инноватсионӣ аҳаммияти калидӣ дошта, ҳамчун заминаи консептуалӣ барои таҳкими асосҳои назариявии рушди инноватсионии саноати миллӣ хизмат мекунанд.

5.Аҳаммияти амалии кори диссертатсионӣ дар он зоҳир мегардад, ки хулосаҳо, пешниҳодҳо ва тавсияҳои илман асоснокшудаи он метавонанд аз ҷониби ширкатҳо, мақомоти марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, муассисаҳои марбута ва корхонаҳои саноатӣ барои такмили сиёсати соҳавӣ ва давлатии таъмини инфрасохтории рушди инноватсионии саноат ба таври амалӣ истифода шаванд. Истифодаи чунин тавсияҳо метавонад ба баланд бардоштани самаранокии идоракунӣ, ҷалби технологияҳои пешрафта, рушди иқтисоди рақобатпазир ва тақвияти иқтидори инноватсионӣ дар соҳаи саноати минтақа мусоидат намояд.

Натиҷаҳои бадастомадаи таҳқиқотӣ ҳамчунин метавонанд дар раванди таълими фанҳои «Назарияи иқтисодӣ», «Иқтисоди рақамӣ», «Иқтисоди корхона», инчунин, курсҳои махсуси марбут ба сиёсати саноатӣ ва инноватсионӣ мавриди истифода қарор гиранд. Ин тадқиқот ба омӯзиши назариявӣ ва амалии равандҳои инноватсионии иқтисодӣ мусоидат намуда, заминаи илмӣ барои таҳияи стратегияҳои муосири рушди саноатиро фароҳам меорад.

Диссертатсия аз сарсухан, се боб, хулосаю пешниҳодҳо ва адабиёти истифодашуда, дар 173 саҳифаи чопи компютерӣ баён карда шудааст ва аз 42 ҷадвал, 15 расм иборат мебошад.Аз рӯйи мавзуи диссертатсия 21 мақолаи илмӣ, аз он ҷумла 6 мақола дар нашрияҳои илмие, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Федаратсия Россия тавсия шудаанд, чоп шудаанд.

6.Дар муқаддимаи диссертатсия мубрамият ва дараҷаи таҳқиқи таҳқиқоти диссертатсионӣ собит гардида, робитаи таҳқиқот бо барномаҳо ва мавзуъҳои илмӣ, мақсад, вазифа, объект, мавзуи таҳқиқот ва фарзияи таҳқиқот муайян гардида, асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқот, сарчашмаҳо, марҳила бо навгониҳои илмии таҳқиқот кушода дода шудааст. Ҳамзамон, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқоти диссертатсионӣ пешниҳод ва асоснок карда шудааст.

Дар боби 1. “Асосҳои назариявӣ ва метологии рушди сиёсати инноватсионии минтақа» моҳияти сиёсати инноватсионӣ ва самтҳои асосии он, асосҳои методологии таҳқиқи самаранокии тадбиқи сиёсати инноватсионӣ дар минтақа ва таҷрибаи ҷаҳонии таҳияи сиёсати минтақавии инноватсия мавриди таҳқиқот қарор гирифтааст.

Дар зербоби аввал муаллиф моњияти иќтисодии сиёсати инноватсионии давлатро шарњ дода, ќайд намудааст, ки он қисми ҷудонашавандаи сиёсати иҷтимоию иқтисодӣ буда, муносибати давлатро ба инноватсия ифода мекунад, ҳадафҳо, самтҳо, шаклҳои фаъолияти мақомоти давлатиро дар соҳаи илм, техника ва татбиқи лоиҳаҳои илмию техникӣ, комьёбихои технологӣ муайян мекунад.

Дар диссертатсия, механизмҳои асосии танзими давлатии фаъолияти инноватсионӣ дар шакли ҷадвал оварда шудааанд.

Дар асоси таҳқиқи адабиётҳои илмӣ-назариявӣ, ҳуҷҷатҳои расмӣ ва диссертатсияи муҳаққиқони ҷавони дар солҳои охир ҳимояшуда нуқтаи назари муаллифии диссертант доир ба моҳияти сиёсати инноватсионии давлат дар мазмуни зерин «Сиёсати инноватсионии давлат як унсури сиёсати иқтисодии он буда, маънои ҳимояи манфиатҳои давлат дар бахши таҳия ва истифодабарии дастовардҳои илмӣ, техникӣ, технологӣ ва таҷрибаи пешқадам дар иҷрои вазифаҳои стратегии он дониста мешавад» пешниҳод шудааст.

Дар боби 2 “ Таҳлили тадбиқи сиёсати инноватсионӣ дар шаҳри Душанбе” ба ҳолати муосири рушди илм, чун қисми таркибии сиёсати инноватсионӣ, хусусиятҳои сиёсати инноватсионӣ , методологияи баҳодиҳии он ва вазъи тадбиқи сиёсати инноватсионӣ дар шаҳри Душанбе баҳо дода шудааст.

Дар зербоби аввали боби 2 ќайд шудааст, ки новобаста аз он ки дар кишвар тамоми ҳуҷҷатҳои меъёрию ҳуқуқии таъмини рушди инноватсионӣ қабул шудааст, вале мутаассифона, маблағгузории бахши илм дар давоми солҳои охир аз 0,1 фоизи ММД боло нарафтааст, ки омили асосии иҷро нагардидани баномаҳои стратегӣ мебошанд. Зеро, тибқи СМР-2030 дар соли 2020 маблағгузории соҳаи илм бояд на кам аз 0,8% ва дар соли 2025 на кам аз 1,2 фоизро ташкил намояд.

Новобаста аз он ки солҳои охир музди моҳонаи муассисаҳои илмӣ-тадқиқотӣ борҳо баланд бардошта шуда бошанд ҳам, вале он аз сатҳи маоши миёнаравҳои молиявӣ ва суғурта 2,3 маротиба пастар буда, ҷалби мутахассисонро ба корҳои илмӣ-тадқиқотӣ коста мегардонад.

Афзоиши шумораи муассисаю ташкилотҳои илмӣ, ки корҳои илмӣ-

техникиро нисбат ба соли 2000-ум 42,1% афзуда бошад ҳам, вале 81,5% дар ш. Душанбе қарор дошта, дар минтақаҳо шумораи онҳо кам боқӣ мемонад. Шумораи мутахассисони унвондор дар ин муассисаҳо танҳо 17,5 %-ро ташкил медиҳад, ки ниҳоят паст аст.

Дар зербоби 2.2. “**Хусусиятҳои сиёсати инноватсионии ш.Душанбе ва методологияи баҳодиҳии он” муаллиф** афзалиятҳои сиёсати инноватсионии шаҳри Душанберо муайян намуда, масъалаҳои ҳалталабро пешнињод намудааст, ки иборат аз маблағгузории нокифоя барои корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ, дастрасии маҳдуд ба сармояи венчурӣ ва сармоягузорӣ барои стартапҳои инноватсионӣ, набудани кадрҳои дорои сатҳи баланди омодагии рақамӣ ва инноватсионӣ, мутобиккунии сусти муассисахои илмӣ, корхонаҳо ва идораҳои давлатӣ ва дараҷаи пасти навоварӣ дар соҳаҳои анъанавии хоҷагии шаҳр (хоҷагии манзилию коммуналӣ, нақлиёт, нигаҳдории тандурустӣ) мебошанд.

Дар зербоби 2.3, “Вазъи тадбиқи сиёсати инноватсионӣ дар шаҳри Душанбе” унвонљӯ ќайд намудааст, ки тадбиқи сиёсати инноватсионии рушди соҳаҳои иқтисодиёти ш. Душанбе аз он шаҳодат медиҳанд, ки он ба иҷрои «Стратегияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илм, технология ва инноватсия барои давраи то соли 2030» ва «Стратегияи миллии рушди соҳаи зеҳнӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли 2030» мувофиқ мебошад. Дар давраи солҳои 2019-2023 МММ 74,4 фоиз афзуда, ба ҳар сари аҳолӣ 21449,4 сомонӣ рост меояд, ки нисбат ба соли 2019 21,1% зиёд аст.

Фазои сармоягузорӣ беҳтар гардида, аз ин ҳисоб 3466,1 млн сомонӣ фондҳои асосӣ ба кор андохта шуданд, ки 50,5%-и нишондиҳандаҳои ҷумҳуриро ташкил медиҳад.

Ҳолати молиявии корхонаҳо беҳтар шуда бошад ҳам, вале сатҳи баланди қарзҳои дебиторӣ ва кредиторӣ аз вазъи начандон хуби корхонаҳои саноатии минтақа гувоҳӣ медиҳад.

Дар **боби 3. “Самтҳои асосии такмили таҳия ва тадбиқи сиёсати инноватсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” тавассути** дастгирии давлатӣ-самти муҳими таҳкими сиёсати инноватсионӣ, маблағгузории самаранок ҳамчун роҳи асосии тадбиқи амалии лоиҳаҳои инноватсионӣ ва агрокластер, ҳамчун механизми босуботи иҷрои сиёсати инноватсионӣ дар шаҳри Душанбе пешниҳод гардидааст.

Дар зербоби 3.1. «Дастгирии давлатӣ- самти муҳими таҳкими сиёсати инноватсионӣ", муаллиф дар натиљаи гузаронидани назарсанљї ба хулоса омадааст, ки зарурати таҳия ва тасдиқи ҳисоботи омории дастовардҳои инноватсионӣ дар сатҳи корхона, муассиса, хоҷагӣ ва дигар сохторҳо ба роҳ монда шаванд, зеро бе доштани маълумот назорати иҷрои вазифаҳои стратегӣ имкон надорад. Муаллиф ќайд намудааст, ки тақрибан ҳамаи қишрҳои ҷамъият ба он назаранд, ки рушди сиёсати инноватсионӣ ба дастгирии давлатӣ ниёз доранд. Самти асосии сиёсати давлатӣ бояд ба фармоиши давлатӣ ба маҳсулоти инноватсионӣ нигаронида шавад, зеро дар ин ҳолат ташкилотҳои илмӣ эътимод ҳис мекунанд, ки маҳсулоти онҳо ба давлат зарур аст. Онҳо метавонанд бюджети худро таҳия намоянд ва ба иҷрои стратегии рушди инноватсионӣ машғул шаванд.

Дар зербоби 3.2. «Маблағгузории лоиҳаҳои инноватсионӣ - роҳи асосии такмили тадбиқи сиёсати инноватсионӣ дар минтақа" муаллиф ба чунин хулоса омадааст, ки тадбиқи Стратегияи рушди инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон бе маблағгузориҳои лоиҳаҳои инноватсионӣ амалӣ карда намешавад, зеро индикаторҳои СМР-2030 то соли 2020 доир ба 0,8 фоиз баробар намудани хароҷот ба илм нисбат ба ММД амалӣ нагаштаанд. Расонидани ин нишондиҳанда дар соли 2025 ба 1,2% зери суол қарор дорад. Аз ин ҷо «зарурати таҳкими инфрасохтори инноватсионӣ тавассути тиҷоратикунонии он, ташаккул ва дастгирии навоварон, минтақаҳои инноватсионии технологӣ, паркҳои технологӣ ва дигар соҳаҳои инноватсионӣ» масъалаи ҳалталаб боқӣ монад.

Барои ба ин нишондиҳандаҳо расидан дар диссертатсия, модели таъсиси фонди инноватсионии минтақаро таҳия ва пешниҳод намуда, сохтори идоравӣ, сарчашмаҳои маблағгузорӣ, мақсад, вазифа ва масъалаҳои вобаста ба он дар намуди расм ва ҷадвалҳо нишон дода шудааст.

Дар зербоби 3.3. "Таҳияи амсилаи рушди устувори инноватсионӣ ҳамчун амалигардонии сиёсати инноватсионии шаҳри Душанбе", ташкили агрокластерҳоро, чун механизми асосии иҷрои сиёсати инноватсионӣ дар минтақа исбот намудааст.

Ӯ исбот намудааст, ки таъмини иҷрои сиёсати инноватсионӣ дар истеҳсолотро тавассути ташкили агрокластерҳо амалӣ нгамудан мумкин аст, зеро дар алоҳидагӣ на корхонаҳои саноатӣ ва на хоҷагиҳои кишоварзӣ маҳсулоти дар бозор рақобатпазир истеҳсол карда метавонанд. Аз ин ҷо

15,1% хоҷагиҳои кишоварзии ба омор ҳисоботдода солро бо зарар ҷамъбаст намудаанд.

Ташкили агрокластерҳо аз як тараф худ сохтори нави истеҳсолӣ, ки имконияти таҳияи лоияҳои инноватсионӣ ва истифодаи онро дар ҷараёни истеҳсолот истифода намояд, аз тарафи дигар имконияти содиротии кишварро такмил медиҳанд.

7. Дараҷаи саҳеҳии натиҷаҳои таҳқиқот бо истифодаи усулҳои махсус дар рафти иҷрои диссертатсия, боэътимодии маълумот, ҳаҷми кифояи маводи таҳқиқшуда, коркарди омории натиҷаҳои таҳқиқот, маърузаҳо дар конференсияҳои илмию амалӣ тасдиқ мешавад.

Дар амалия хулоса ва тавсияҳо барои татбиқи натиҷаҳои кори диссертатсионӣ ва дар асоси таҳлили илмӣ ҷанбаҳои назариявӣ ва таҷрибавӣ бароварда шудааст, ки аз эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот дарак медиҳад.

8. Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳо дар диссертатсия зикршуда.

Дар умум, диссертатсия аз рӯйи сохтор, мазмун ва муаррифии мантиқӣ ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот пурра мувофиқат мекунад. Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот ба масъалаи таҳкими сиёсати инноватсионии минтаќа равона гардида, нақши он дар ин раванд равшан месозанд. Ҳамаи хулосаҳо ва андешаҳои овардашуда бар пояи маълумоти оморӣ ва ҳисоботи расмии сохторҳои давлатӣ асос ёфтааст. Таҳлилҳо бо рақамҳои воқеӣ тақвият дода шуда, робитаи мустақим бо мавзуи мавриди баррасӣ қарор доранд. Пешниҳодҳои таҳияшуда метавонанд дар амал барои нигоҳдорӣ ва таҳкими сиёсати инноватсионии минтаќа нақши муассир бозанд.

9.Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо.

Аҳамияти илмии таҳқиқот. Аҳамияти илмии натиҷаҳои таҳқиқот дар асоси донишҳои назариявӣ, методология ва амалияи такмили сиёсати инноватсионии минтаќа таҷассум меёбад. Пешниҳод ва тавсияҳои коркардшуда дар диссертатсия метавонанд ҳамчун воситаи устуворгардонии сиёсати инноватсионии минтаќа истифода шаванд. Пешниҳодҳои мушаххаси муаллифро пурра њангоми тањияи сиёсати инноватсионии дигар минтаќањои кишвар истифода бурдан мумкин аст.

10.Аҳамияти амалии таҳқиқот. Аҳамияти амалии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он ифода меёбад, ки онҳо метавонанд барои ошкор намудан ва рафъи мушкилоти рушди инноватсия истифода шаванд. Инчунин, аз таҳлили диссертатсияи муаллиф бармеояд, ки баъзе аз муқаррароти амалӣ ва тавсияҳои таҳияшуда метавонанд аз ҷониби мақомоти марбута ҷиҳати амалӣ гардонидани сиёсати инноватсионї мавриди истифода қарор гиранд.

Дар баробари ҳамаи ин, натиҷаҳои ниҳоии бадастомада метавонанд дар раванди бозомӯзии ҳайати роҳбарикунандаи њокимиятњои мањаллї ва кормандони Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар ҷараёни таълим, хусусан ҳангоми тадриси фанҳои марбута, аз ҷумла **"Назарияи иқтисодӣ", "Иқтисоди минтақавӣ", "Иқтисоди инноватсионистӣ" ва "Идоракунии инноватсия"** ва ғайраҳо мавриди истифода қарор дода шаванд.

11.Аҳамияти иқтисодии таҳқиқот аз он иборат аст, ки натиҷаҳои диссертатсия метавонанд ба такмили сиёсати инноватсионии минтаќа таъсири мусбӣ расонида, инчунин, самаранокии қабули қарорҳои идоракунӣ инноватсияњоро таъмин намоянд. Ин таҳқиқот барои таҳияи воситаҳо ва тавсияҳои амалӣ дар шароити ҷаҳонишавї ва рақамисозии иқтисодиёт имконият фароҳам меорад.

12.Аҳамияти иҷтимоии натиҷаҳои таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки такмили тањия ва иљрои сиёсати инноватсионии минтаќа имкон медиҳад самаранокии фаъолияти корхонањои саноатиро дар шароити ҷаҳонишавии иқтисодӣ ва рақобат дар бозор баланд мебардорад. Ҳамзамон, натиҷаҳои таҳқиқот барои ҳалли масъалаҳои шуғли самаранок дар соњаи саноат ва дастгирии рушди иқтисодии маҳаллӣ ва минтақавӣ, инчунин паст кардани сатҳи камбизоатӣ ва устувор нигоҳ доштани суботи молиявӣ имкониятҳои воқеӣ фароҳам меоранд. Дар маҷмуъ, таҳқиқот воситаи амалии ҳамоҳангсозии назария, методология ва амалияи сиёсати инноватсионї мебошад, ки ба рушди устувори соњаи саноати минтаќа мусоидат мекунад.

13.Нашри натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Муаллиф доир ба мавзуи таҳқиқот 24 мақолаи илмӣ, аз он ҷумла 6 мақола дар нашрияҳои илмие, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Федаратсия Россия тавсия шудаанд, чоп шудаанд.

14.Мутобиқати тахассуси илмии довталаб ба дараҷаи илмӣ.

Абдуҳамитзода Асрор Абдуҳамит мутахассиси варзида дар соҳаи иќтисодиёт буда, имконияти мустақилона ҳал кардани масъалаҳои муҳим ва илмӣ дар ин самтро дорад. Кори диссертатсионӣ ба самти тахассусии ӯ мувофиқ мебошад. Мавзуи таҳқиқоти диссертатсионӣ, сохтор ва мазмуни кори анҷомёфта ба талаботҳои муқарраршудаи шиносномаи тахассусии **08.00.06.02 идоракунии инноватсияҳо ва рақамикунонии равандҳои иҷтимоӣ - иқтисодӣ** пурра мувофиқат мекунад. Натиҷаҳои илмии бадастовардаи довталаби дараҷаи илмӣ ба талаботҳои чунин корҳо ҷавобгӯ мебошанд. Хангоми тавсифи довталаб ба ҳайси тадқиқотчӣ бояд таъкид карда шавад, ки ӯ донишомӯзӣ, фидокорӣ, самаранокии баланд, масъулиятшиносӣ, қобилияти дар сатҳи баланд ташкил кардани кори илмӣ, қабули қарорҳои мустақил ва муайян кардани роҳҳои расидан ба ҳадаф ва вазифаҳое, ки ба миён гузошта шудаанд, дорад.

15.Эродҳо ва баъзе тавсияҳо ба диссертатсия:

1. Дар боби якуми диссертатсия, назари мунаққидонаи муаллиф ва пешниҳоди илмии назариявии ӯ ба асарњои олимон ба назар намерасанд. Кор бењтар мегардид, агар дар зербоб масъалаҳои назариявї аз нуќтаи назари муаллиф асоснок кардан мешуд.

2. Асосҳои методологии баҳодиҳии сиёсати инноватсионии минтақа бо назардошти хусусиятҳои он мавриди тањќиќот ќарор гирифта бошанд њам, вале методологияњо аз нуќтаи назари мунаққидї бањо дода наушадаанд.

3. Таҷрибаи хориҷии тањия ва иљрои сиёсати инноватсионї мавриди тањќиќот ќарор гирифта барои Тољикистон таҷрибаи ташкили сохторҳои инноватсионӣ дар минтақаҳо ва баланд бардоштани ҳавасмандии муҳаққиқони Ҳиндустон, ташкили фонди минтақавии дастгирии илмї Бразилия, дастгирии молиявии фаъолияти инноватсионии Канада, сиёсати инноватсионии характери иҷтимоӣ доштаи ИМА, ки барои дастгирии оилаҳои камбизоат тавассути лоиҳои иҷтимоӣ амалӣ карда мешаванд пешнињод шудаанд, вале тибќи он имкониятњои молиявии Тољикистон ба назар гирифта нашудаанд.

4. Хуб мешуд, агар муаллиф нишондиҳандаҳои дараҷаи инноватсиониро(ба монанди нишондиҳандаҳои ҳаҷми фуруши маҳсулотҳои инноватсионӣ, ҳаҷми сармоягузориҳо ба рушди инноватсионӣ, мӯҳлати истифодаи таҷҳизоти теҳнологӣ ва ғғ.) таҳлил намуда назари хешро нисбат ба ҳалли он басъалаҳо баён мекард.

5. Кор беҳтар мегардид, агар таҳлилии илмии вазъи кунунии дастгирии фаъолияти инноватсионии корхонаҳои саноатӣ, шаклу усулҳо ва низоми дастгирии давлати рушди инноватсионии саноат, омилҳои ба онҳо таъсиррасонанда, шароитҳои ҳавасмандкунии самаранокии сиёсати инноватсионӣ бо назардошти хусусиятҳои идоракунии раванди инноватсионӣ ва ннақши Агентии давлатии инноватсия ва рақамикунонӣ асоснок карда мешуданд.

6. Дар диссертатсия ғалатҳои имлоию техникӣ ва таҳрирӣ дида мешаванд ва дар кор аз адабиёти илмии соҳавии солҳои охир ва мақолаву асарҳои олимони ватанӣхело кам истифода кардааст.

16. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия мувофиқи талаботи Комиссия.

Диссертатсияи **Абдуҳамитзода Асрор Абдуҳамит** ҳамчун кори илмии ба анҷом расида ба ҳисоб рафта, таркиб ва сохтори он бо тавсияву асоснокkунӣ дар сатҳи баланди илмӣ-назариявӣ навишта шуда, ба талаботҳои гирифтани дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ, омода намудани диссертатсия ва ташхиси диссертатсия дар Шурои диссертатсионӣ ва дигар талаботҳои муқаррарнамудаи "Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ" (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267) ҷавобгӯ мебошад.

Кори диссертатсионӣ бо забони фаҳмо ва бо истилоҳоти қабулшуда навишта шудааст, ороиши диссертатсия тағйиротро талаб намекунад. Автореферат ва мақолаҳои илмии ба нашр расонидаи довталаб таркиби асосии диссертатсияро дар бар гирифта, натиҷаҳои таҳқиқотро ҳамчун дастоварди нави илмӣ ҳисобидан мумкин аст. Ҷанбаҳои муҳими мундаричаи кор дар автореферат инъикос ёфтаанд, ки предмети асосии дифоъ мебошанд. Бинобар ин, талабот дар ин бобат дар маҷмуъ қонеъ карда мешавад.

17. Хулосаи умумӣ ба диссертасия.

Таҳқиқоти диссертатсионии Абдуҳамитзода Асрор Абдуҳамит дар мавзуи «Хусусиятҳои ташаккули сиёсати инноватсионии минтақавии Љумҳурии Тоҷикистон (дар мисоли шаҳри Душанбе)», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.06.02 идоракунии иноватсияҳо ва рақамикунонии равандҳои иҷтимоӣ - иқтисодӣ пешниҳод шудааст, кори илмии мукаммал ва ба анҷомрасида буда, дар он натиҷаҳои нави назариявӣ, методологӣ ва амалӣ аз ҷиҳати илмӣ асоснок ба даст оварда шудаанд.

Мубраммӣ, навгонӣ, асоснокии муқаррароти асосии илмӣ, хулоса ва пешниҳодҳо, инчунин аҳамияти он барои илми иқтисод ва амалияи ташаккули сиёсати инноватсионии минтақавии шаҳодат медиҳанд, ки таҳқиқоти диссертатсионӣ умуман ба талаботи бандҳои 32, 33, 34, 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад, ва муаллифи он Абдуҳамитзода Асрор Абдуҳамит барои додани дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси **08.00.06.02 идоракунии иноватсияҳо ва рақамикунонии равандҳои иҷтимоӣ - иқтисодӣ** сазовор мебошад.

Муқарризи расмӣ:
Доктори илмҳои иқтисодӣ, мудири
шуъбаи иқтисоди ҷаҳонӣ ва муносибатҳои
байналмилалии иқтисодии Институти
иқтисодӣ ва демографияи
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон **Каримова М.Т.**

Суроға: 734024, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе,
кӯчаи Мирзо Ризо 6А
Тел.: (+992) +992 (37) 221-67-50, +992 (37) 221-57-65
E-mail:kmavzuna@mail.ru

Имзои д.и.и., дотсент,
Каримова М.Т. - ро тасдиқ мекунам:
Сардори шуъбаи кадрҳои Институти иқтисодӣ
ва демографияи Академияи миллии
илмҳои Тоҷикистон Мақсудшоева З.

ШУЪБАИ КАДРҲО
ОТДЕЛ КАДРОВ